

Erősen egyszerűsített változat – főbb kládok

Fontos!
A következő képeken szereplő
fajneveket
NEM
kell megtanulni –
a vizsgán
génusz- és elsősorban a
nagyobb kládok elnevezése
szerepel!!

Az "ANITA" csoport (parafiletikus!):
a kladogram alapi helyzetében

Amborella

Nymphaeales

Austrobaileyales
benne: *Illicium*, *Trimenia*

1. klád: *Amborella trichopoda* (1)

Új-Kaledónia
Homoxyl fa,
szemcsés
exine (vö.
nyitvatermők)
9 mag az
embriózsákban.
Nagy mitoch. genom

2. klád: *Nymphaeales* (103)

Vízinövények, lágyszárúak, erős rizóma, szórt nyalábok,
kétivarú virágok
4-magvú embriózsák

Nuphar – csésze és lepellevelek!

Nymphaea sp.
Nymphaeaceae
© G. D. Carr

Nymphaea sp.
Nymphaeaceae
© G. D. Carr

Nymphaea sp.
Nymphaeaceae
© G. D. Carr

Nymphaea

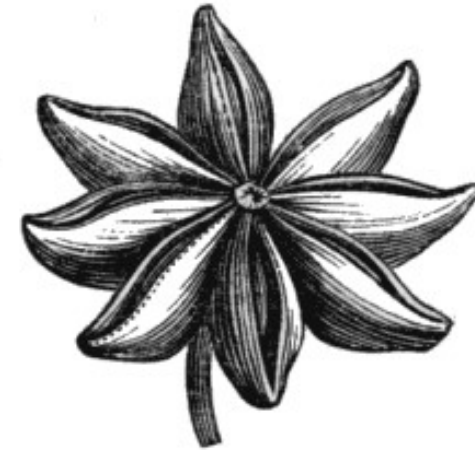
Victoria (2)

3. klád: *Austrobaileyales* (91)

Kevésbé ismert cserjék, fák, liánok.

Illóolajok

Illicium verum - csillagánizs

Mesangiospermae - 8 mag, 7 sejt az embriózsákban

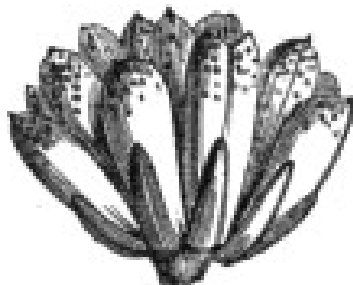
Ceratophyllum - tócsagaz (6)

Helyzete sokáig bizonytalan volt –
AZ EUDICOT testvércsoportja is volt –
újabb eredmény: előbb ágazik le...

Kevés hasonlóság az egyszikűekkel
(levélnyel hiánya, ép szélű levél)

Sok a leegyszerűsödést tükröző
tulajdonság (nincs gyökér, kutikula,
sztóma, erősen redukált egyivarú virág,
inaperturát pollen)

Pleziomorf tulajdonságok (a portok nem
különül el, villásan osztott levél)

Ceratophyllum.
♂ flower (mag.).

Ceratophyllum
demersum
Ceratophyllaceae
© G. D. Carr

A magnolidák (és borsfélék) kládja – *Magnoliidae* (11.141)

Sejtmag genom alapján 5 belső klád

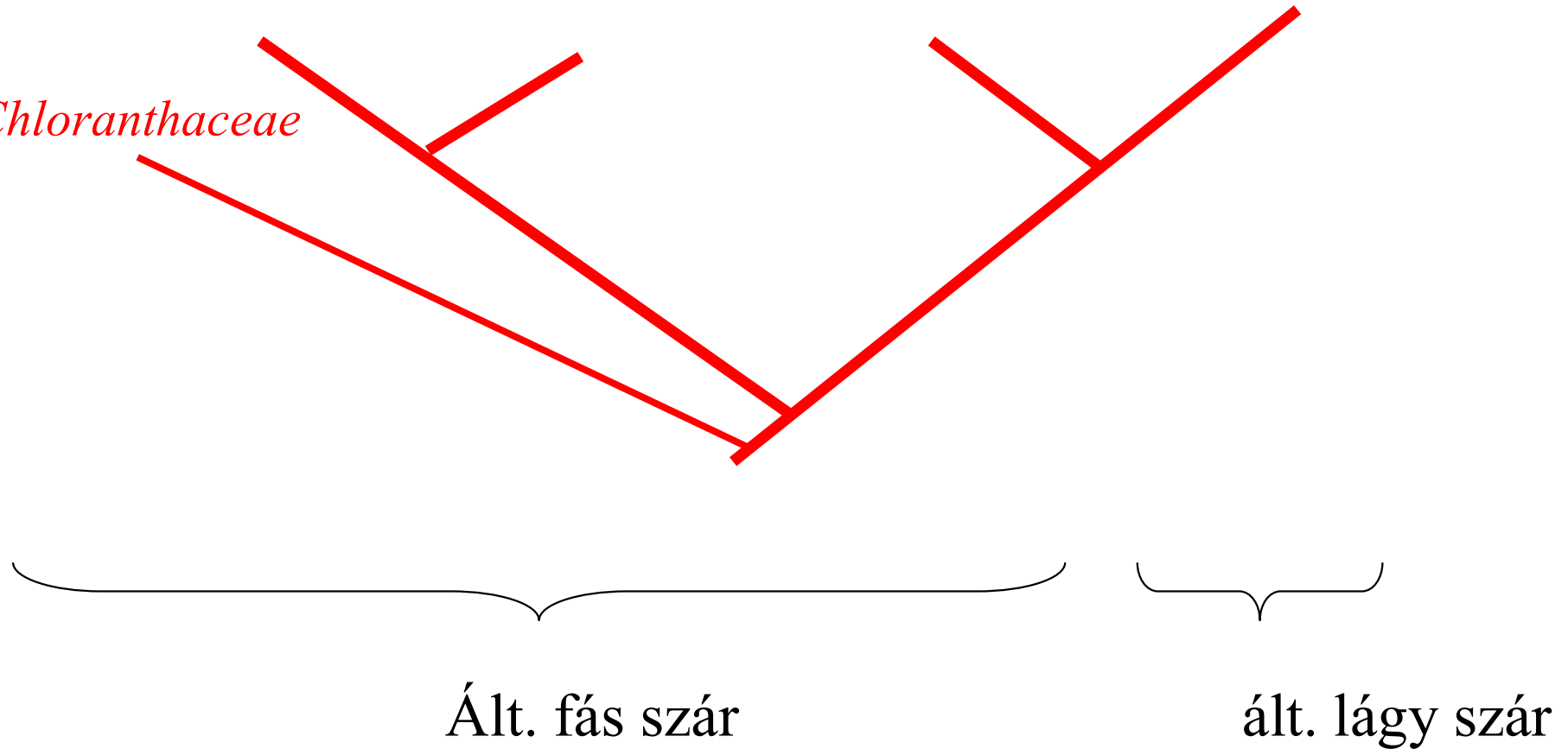
Magnoliales

Laurales

Canellales

Piperales

Chloranthaceae

Magnoliales – magnólia klád (3483)

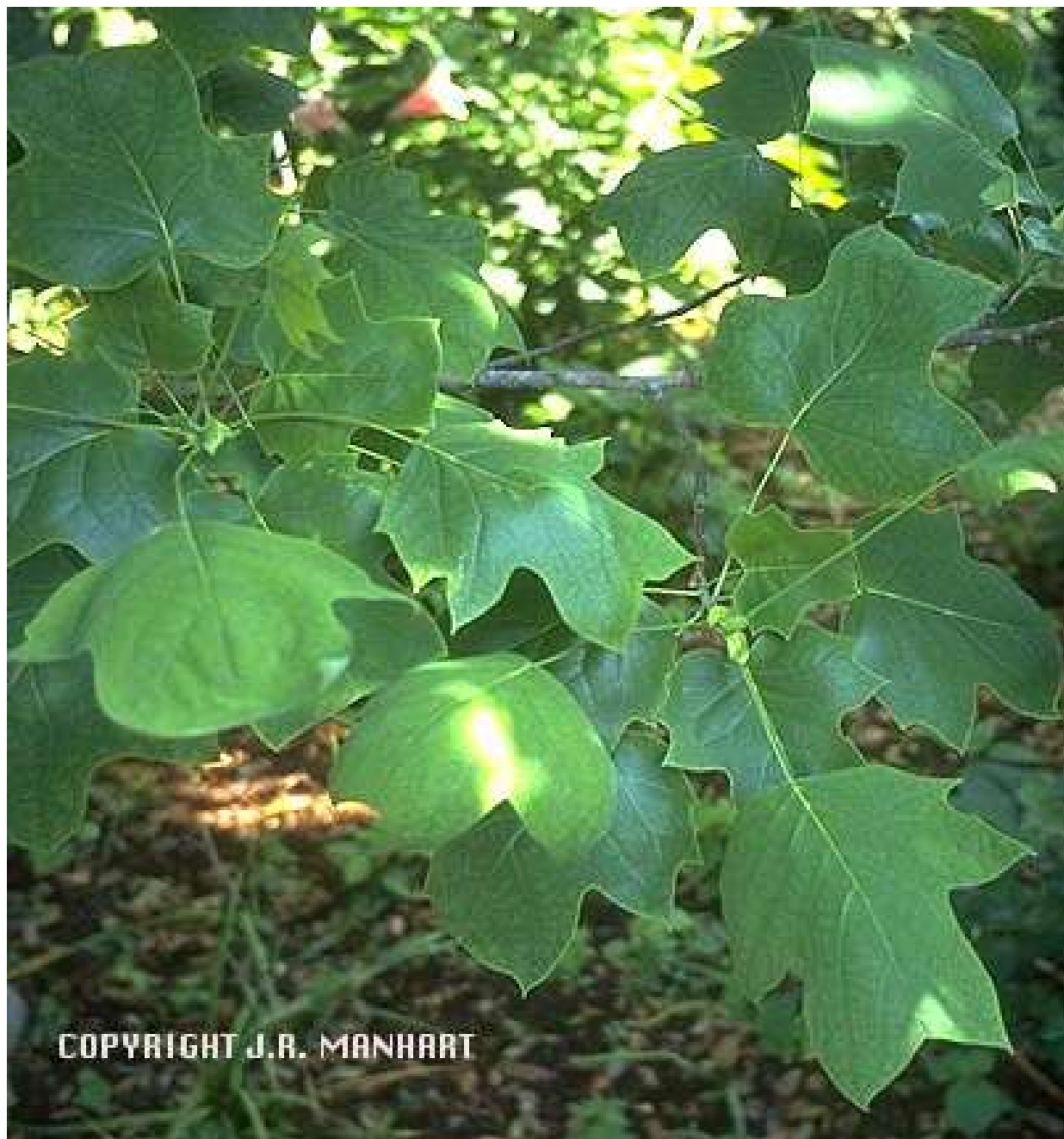
Illóolajtartók, tracheidák,

változatos virágfelépítés: spirális, hemiciklikus, örvös,
a porzók kevésbé differenciáltak

Magnolia grandiflora
Magnoliaceae
Gerald D. Carr

Liriodendron - tulipánfa

COPYRIGHT J.A. MANHART

Liriodendron tulipifera
Magnoliaceae
Gerald D. Carr

Laurales – babérfák kládja (3040)
Illóolajtartók, sok fűszernövény

Nemes babér

Fahéjfa

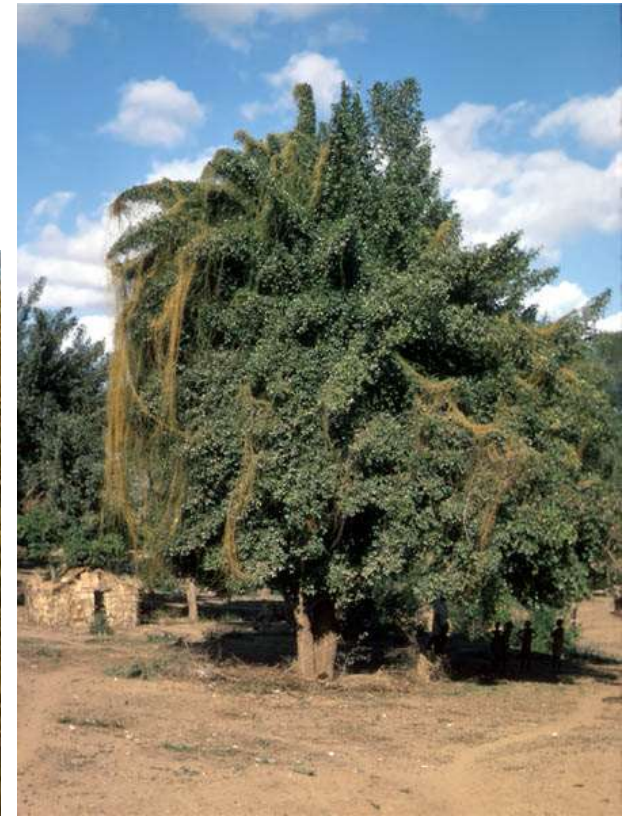

Kámforfa

Avokádó

Cassytha
Élősködő!

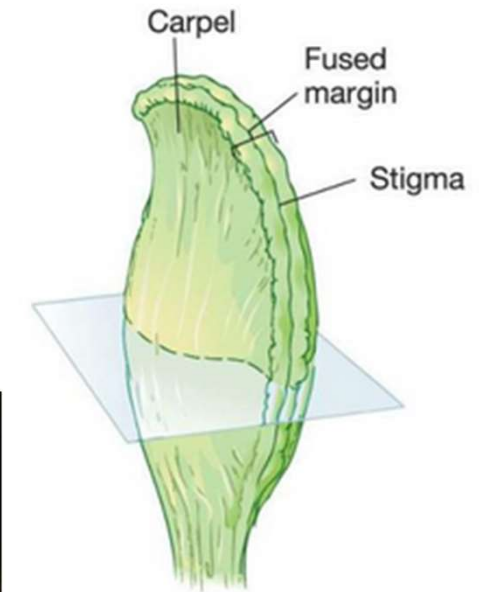
Cassytha ciliolata
© J. Podani - ZA

Idiospermum australiense
négy sziklevél

Canellales (= *Winterales*, 128)

Tracheidák, részben
nyitott termőlevelek,
hosszú bibefelület

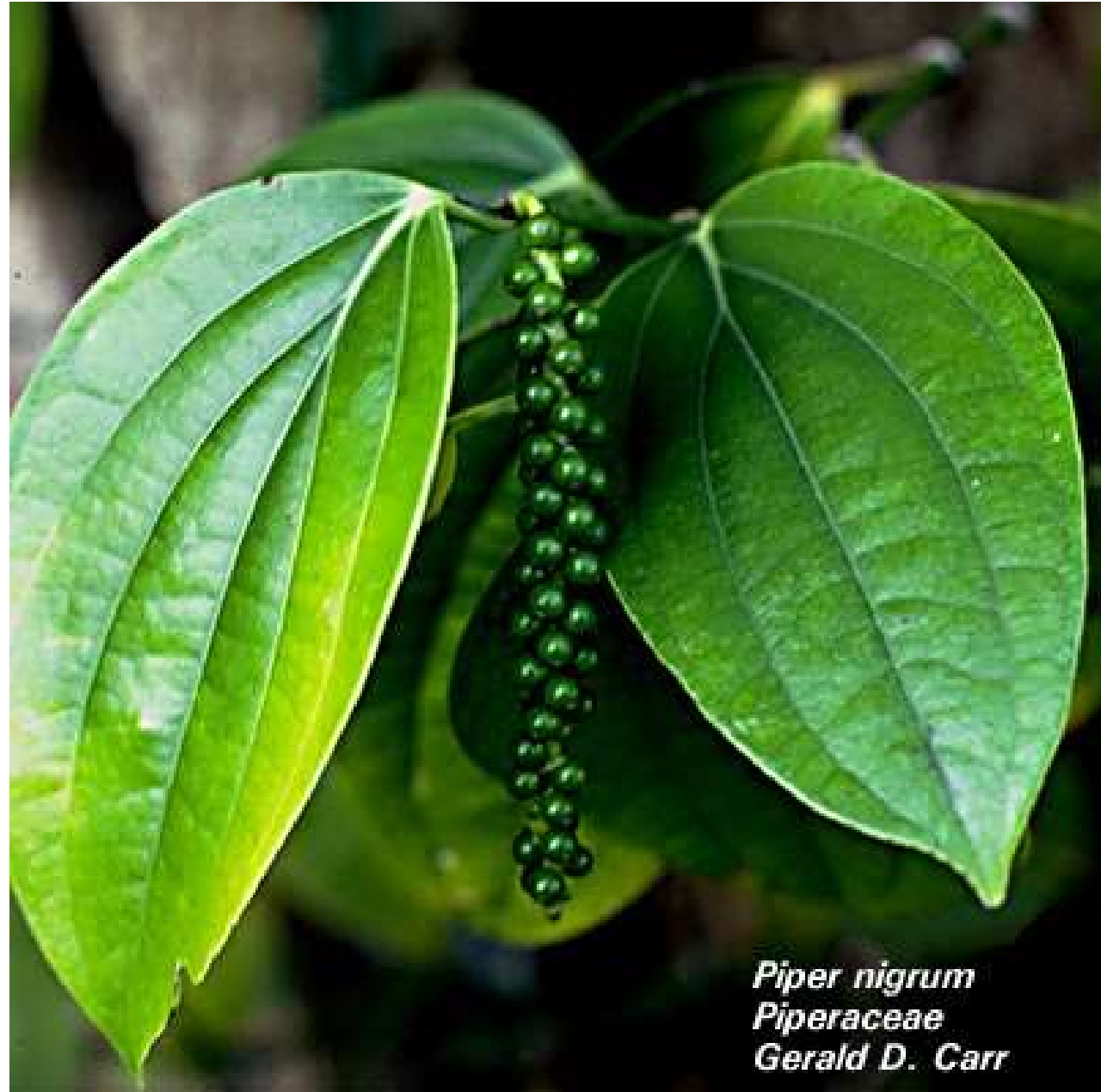
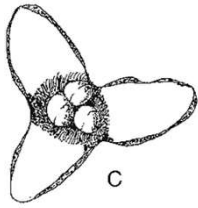

Drimys winteri

Piperales – borsfélék kládja (4445)

Piperaceae

Szórt nyalábok
mellégyökérzet,
hármasszámú
a virágban

Aristolochia littoralis
Aristolochiaceae
© G. D. Carr

Aristolochia grandiflora
Aristolochiaceae
© G. D. Carr

7. Egyszikűek – *Monocotyledoneae* kládja (80.420)

Általános az embrió egy sziklevele.

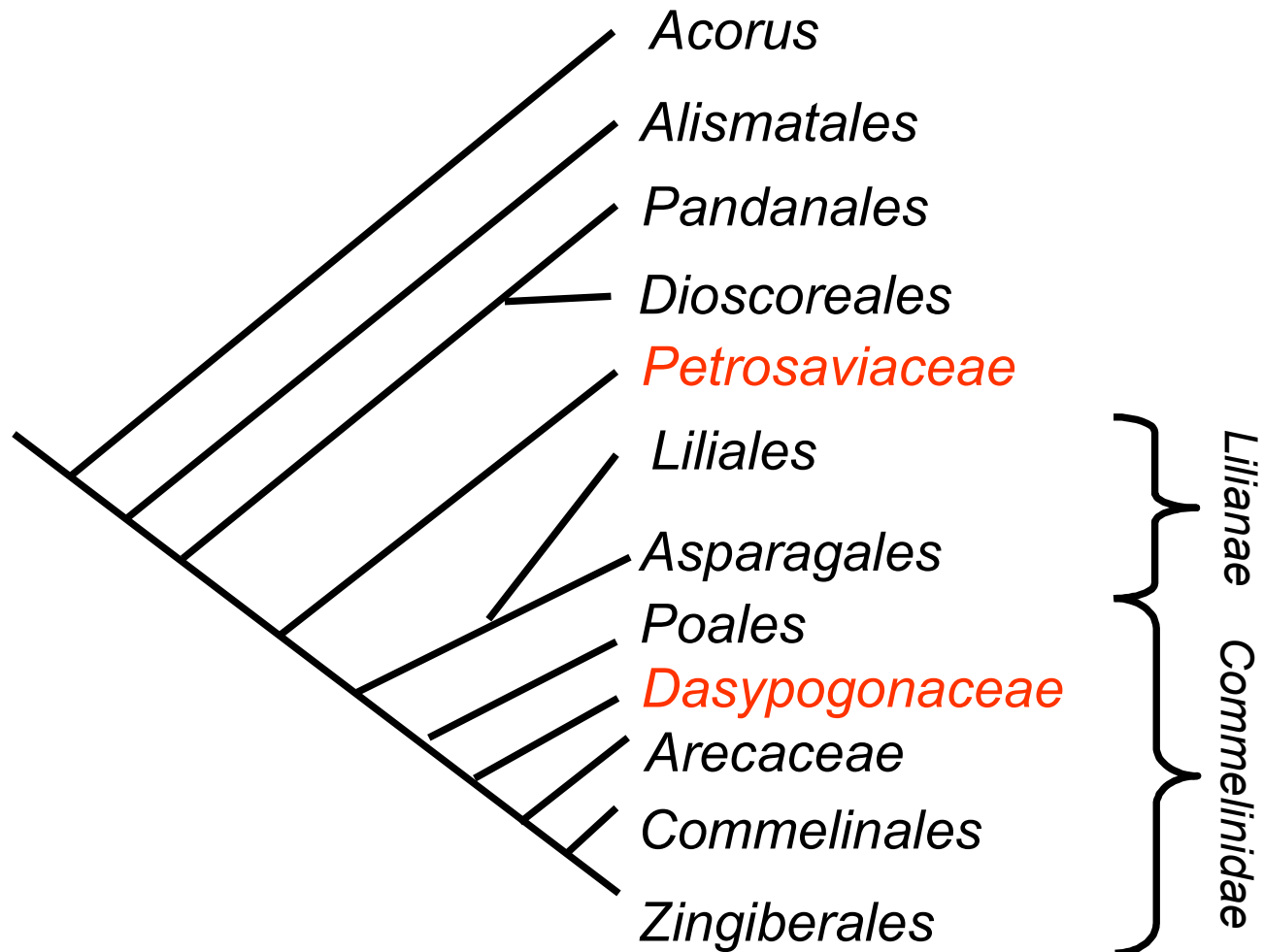
Egyéb jellegzetes, nem általános és nem is kizárólagos tulajdonságaik:

- párhuzamos levélerezet
- sok kétszikűnél is
- protein kristályok a rostacsőplasztiszokban - még *Aristolochia*
- szórt edénnyalábok
- még *Nymphaea, Piper*
- mellégyökérrendszer
- még *Piper*
- hármasszám a virágban
- még *Cabomba, Piper*
- szíromszerű lepel két körben,
ez legalább két vonalon elvész, és soha sem
jelenik meg újra
- monoszulkát pollen
- még az előzőek
(magnolidák) nagy része

Vagyis sok egyezés mutatkozik a korábban leágazó kétszikű csoportokkal.

Az egyszikűek kladogramja

Frissítés: 2024. magban kódolt gének

Angiospermae

Mesangiospermae

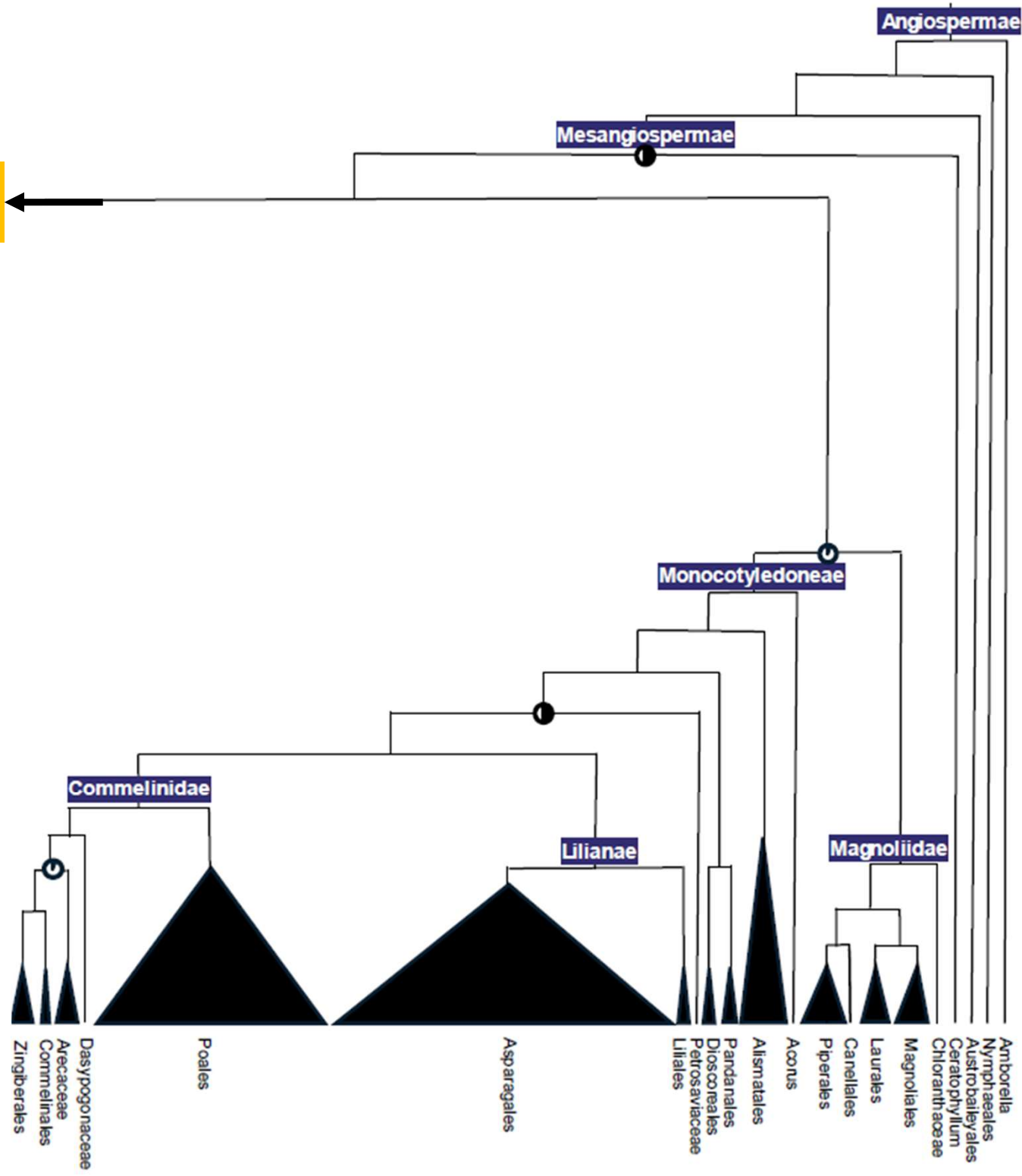
Eudicot

Monocotyledoneae

Commelinidae

Liliana

Magnoliidae

Zingiberales
Commelinales
Araceae
Dasygongonaceae

Poales

Asparagales
Liliales
Pandanales
Dioscoreales
Petrosavaceae

Alismatales
Acorus
Piperales
Canellales
Laurales
Magnoliales

Amborella
Nymphaeales
Austrobaileyales
Ceratophyllum
Chloranthaceae

Acorus (2)

Kálmos - *A. calamus*

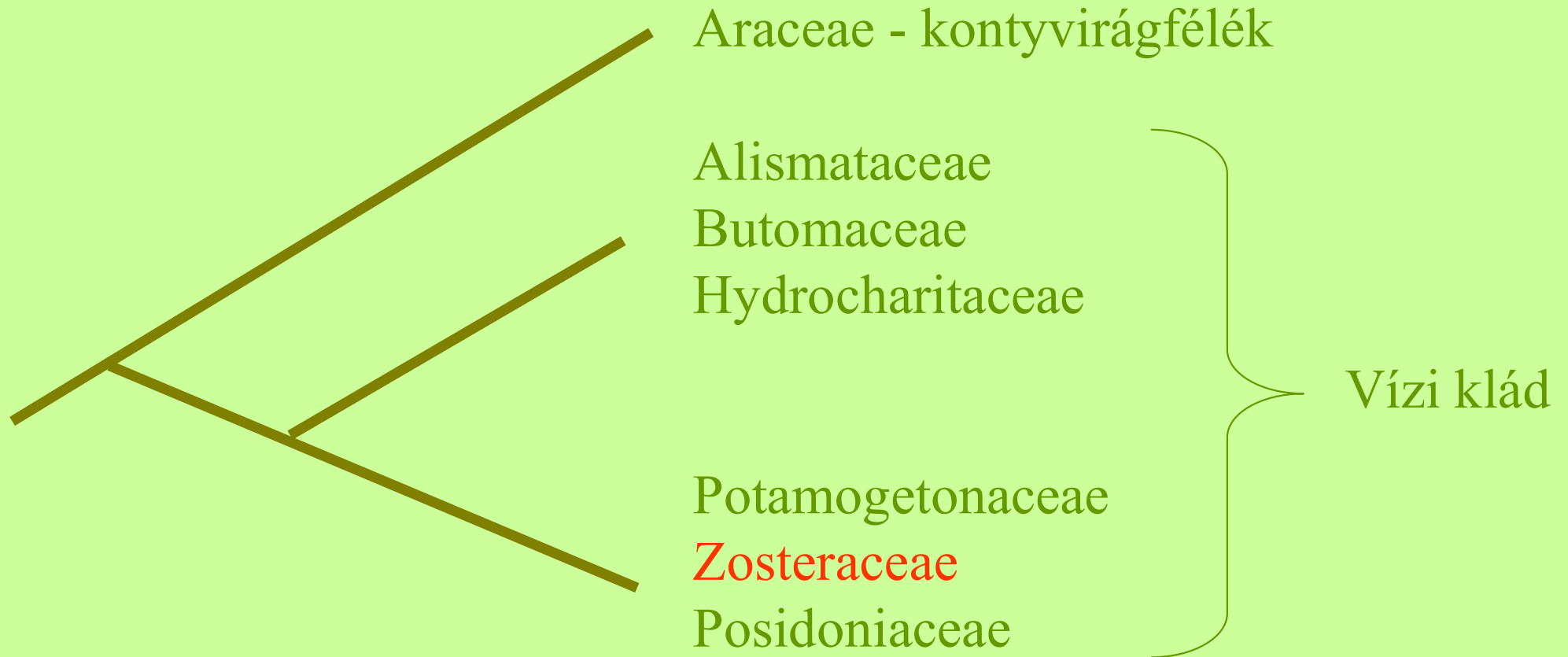
Apró virágok, tömött torzsában,
amely egy hosszú
levél hónaljában ül. A virág
kétivarú, hat lepellel,
hat porzóval.

2n, 3n, 4n 6n.

Alismatales (4589)

Zöld embrió, nagy sziklevél, mirigyszőrök, stb.

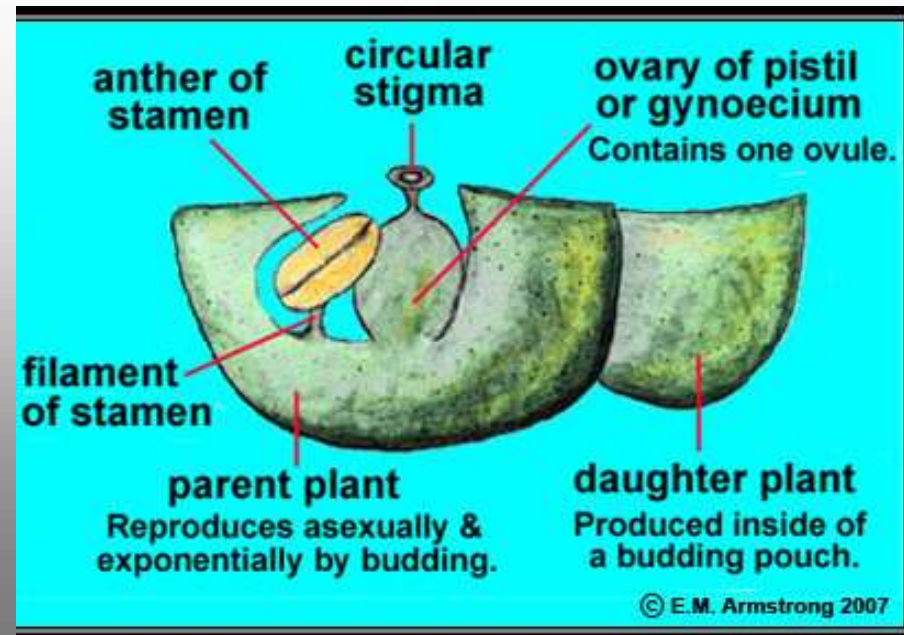
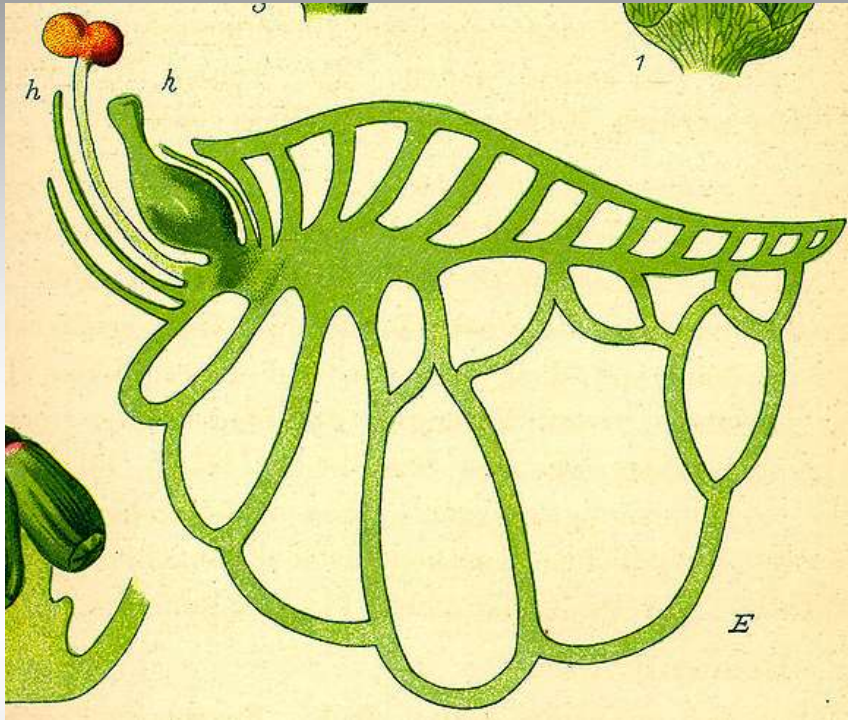

Araceae - kontyvirágfélék

Beékelődött „család” ...”Lemnaceae” - békalencsék.

Lemna

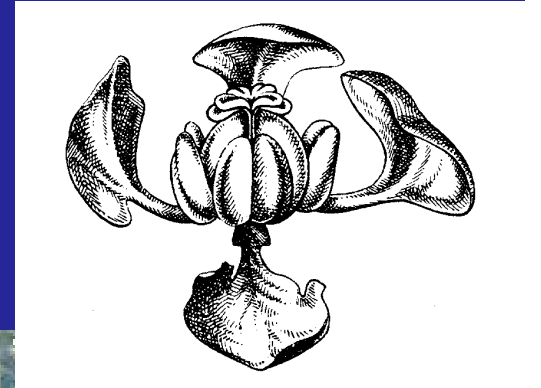
Wolffia

Sagittaria cuneata
Alismataceae
© G. D. Carr

*Alismataceae –
hidőrfélék
Sagittaria-nyílfü*

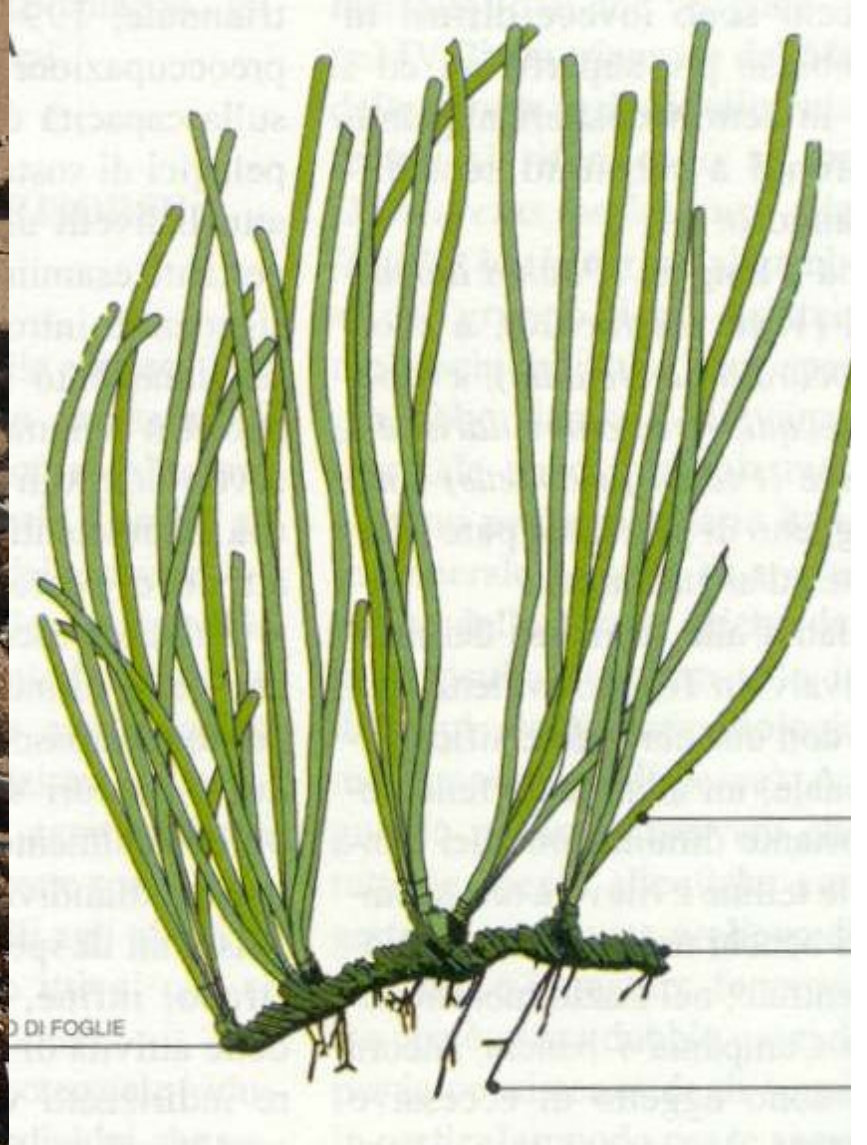
*Hydrocharitaceae
Hydrocharis - békatutaj*

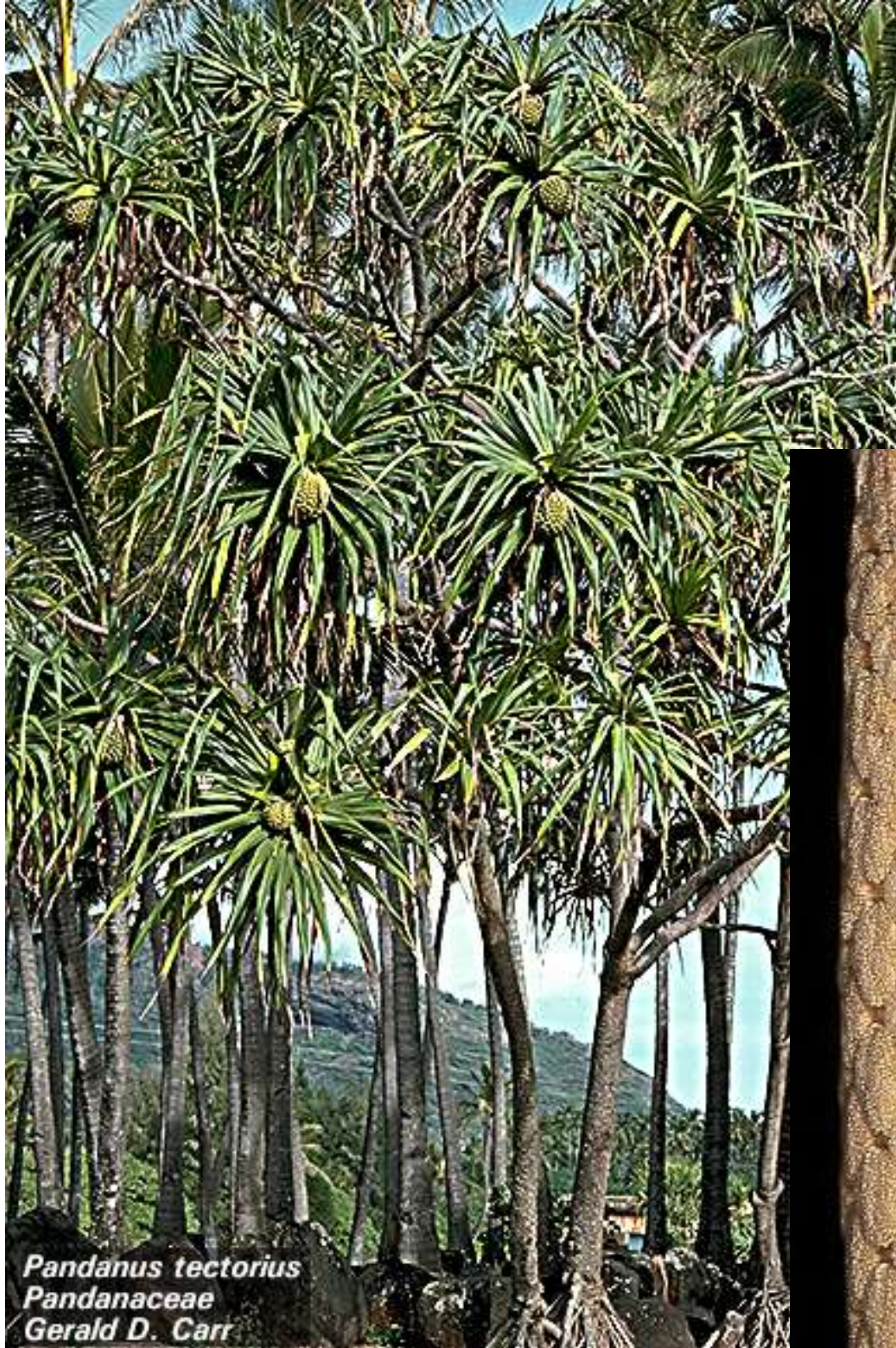

*Potamogetonaceae
Potamogeton - békaszőlő*

Posidoniaceae – tengeri „füvek”

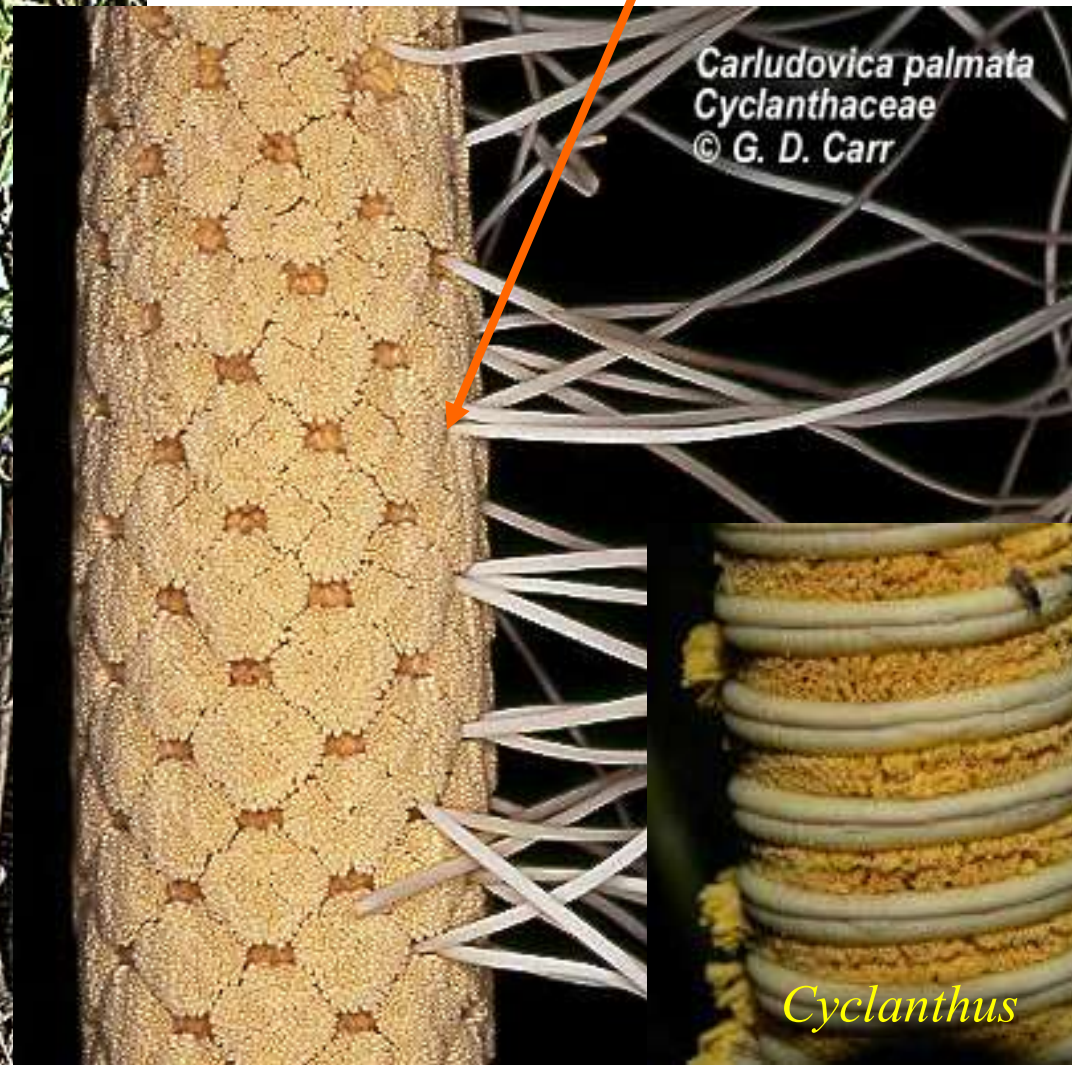

Pandanus tectorius
Pandaneaceae
Gerald D. Carr

Pandanales (1400) - csavarpálmák
Egyivarú virágok, összenőtt porzók,

termős virág

Cyclanthus

Dioscoreales (830) –
jamszgyökérfélék

Liánok,
két sziklevél (????),
hálózatos erezetű levél,
körkörös nyalábok.

Tamus communis =
D. communis

Lilianae (42.524)

Asparagales (40.820)

Liliales (1704)

Magháj redukált szerkezetű
Lepel ritkán pettyes
Nektáriumok a termőlevelek
közötti szeptumokon

Magháj jól fejlett epidermisszel
Lepel gyakran pettyes
Nektáriumok a lepel és a
porzók tövén

rbcL szekvencia

A *Liliales* néhány
képviselője

Liliaceae (700) - benne *Lilium*
Gagea - tyúktaréj

Tulipa

Melanthiaceae (170)

Asparagales

Orchidaceae (~30560)

Alapi helyzetben sugaras virág

Apostasia

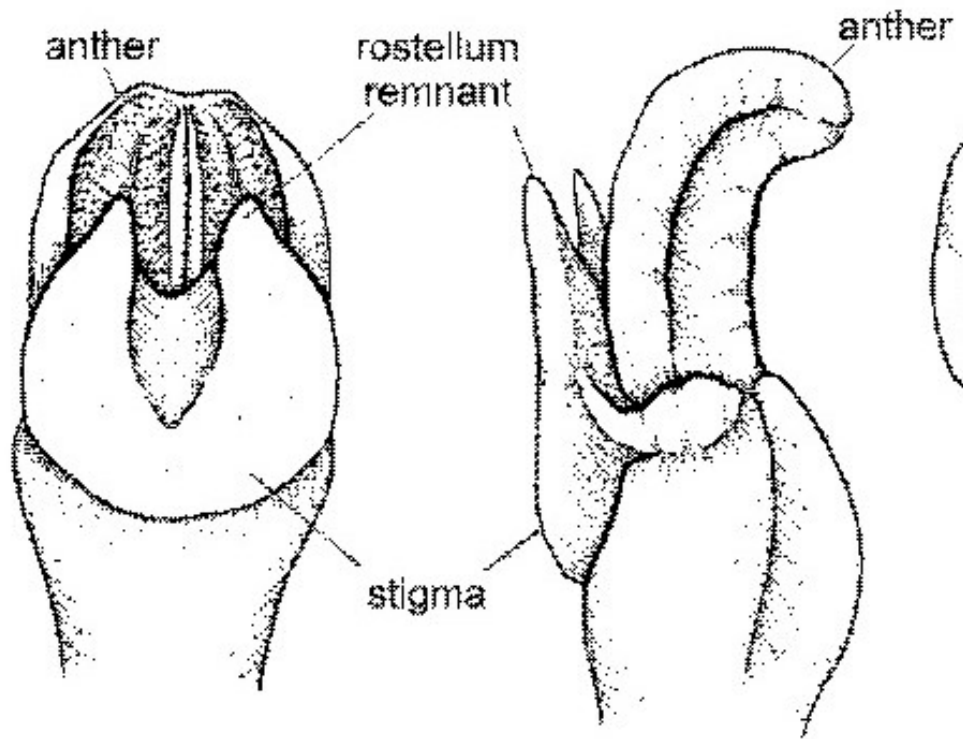
Zigomorf virág, 180°-os megcsavarodás gyakori,
labellum (mézajak)

Apró mag, minden faj mikorrhizás

Darwin orchidea
Angraecum
sesquipedale

Porzó és
a bibe összenő
(ivaroszlop)

Xanthopan morganii
praedicta Rothschild &
Jordan, 1903

Változatos életformák

Limodorum abortivum
mikotróf, klorofill nélküli

*Taeniophyllum
aphyllum*

Gyökér fotoszin-
tetizál

Rhizanthella gardneri – AUS – 37 cp-gén
A legkisebb plasztisz genom - mikotróf

Gazdasági fontosság –vanília és igen sok dísznövény

Vanilla planifolia

V. verrucosa

Asparagaceae (2800)
Változatos morfológia

Dracaena

Rostos nyalábok

5 nagy és 25 kis kromoszóma

Agave alsó állású magház

Yucca

felső állású

magház

Iridaceae 2500 – nőszirm-félék
gumós, hagymás, 2 lepelkör
a bibe gyakran
lepelszerű,
alatta porzó

(még *Crocus*, *Gladiolus*)

Iris versicolor

Amaryllidaceae (1600)
gumós, hagymás lágyszárúak

Zephyranthes

Amaryllis belladonna

© J. Podani - ZA

Hippeastrum - Am.

Asphodelaceae (1100)
rizómás lágyszárúak v. fatermetűek

